

**Priopćenje za medije
Luxembourg, 20. rujna 2016.**

Troškovi stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona i konačnog odlaganja otpada u Litvi, Bugarskoj i Slovačkoj mogli bi iznositi 11,4 milijarde eura, poručuju revizori EU-a

Procijenjeni trošak stavljanja izvan pogona nuklearnih reaktora prve generacije sovjetske proizvodnje u Litvi, Bugarskoj i Slovačkoj iznositi će najmanje 5,7 milijardi eura, odnosno dvostruko više ako se uključe troškovi konačnog odlaganja visokoradioaktivnog otpada, navodi se u novom izvješću Europskog revizorskog suda.

Sufinanciranje programa EU-a i dalje je vrlo ograničeno, ističu revizori. Manjak financijskih sredstava za stavljanje nuklearnog postrojenja u Litvi izvan pogona povećao se za 1,56 milijardi eura od posljednje revizije 2011. godine. Procjenjuje se da taj manjak za Bugarsku iznosi 28 milijuna eura, a za Slovačku 92 milijuna eura. Namjenskim programima EU-a za financiranje postupka stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona nisu stvoreni pravi poticaji za pravodobno i isplativo stavljanje izvan pogona, a u gotovo svim ključnim infrastrukturnim projektima došlo je do kašnjenja.

„Zabrinut sam što je u ključnim projektima stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona došlo do kašnjenja, što je i dalje prisutan manjak financijskih sredstava te što nije postignut dovoljan napredak prema konačnom odlaganju visokoradioaktivnog otpada”, **izjavio je Phil Wynn Owen, član Europskog revizorskog suda zadužen za izvješće.**

Revizori su ispitali napredak koji je od 2011. postignut u provedbi programa pomoći EU-a za stavljanje nuklearnih postrojenja izvan pogona. Tijela država članica tvrde da su elektrane nepovratno zatvorene, međutim nisu postignuta sva očekivana ostvarenja na kojima Europska komisija temelji ocjenjivanje napretka prema nepovratnom zatvaranju. Rastavljanje ključnih dijelova u područjima niske radioaktivnosti, kao što su dvorane za turbine, dobro napreduje u postrojenjima Ignalina (Litva), Kozloduj (Bugarska) i Bohunice (Slovačka). Najveći izazov u radu tek predstoji u područjima visoke radioaktivnosti, kao što su zgrade reaktora. Navedene tri države članice uspostavile su ključne privremene infrastrukture za gospodarenje otpadom na terenu, ali gotovo u svim ključnim infrastrukturnim projektima došlo je do kašnjenja. Do najvećih je kašnjenja došlo u Litvi, gdje se krajnji rok za stavljanje nuklearnog postrojenja izvan pogona od 2011. godine pomicao za još devet godina na 2038. godinu.

Budući troškovi povezani sa stavljanjem nuklearnih postrojenja izvan pogona i konačnim odlaganjem istrošenog nuklearnog otpada nisu uvijek priznati kao rezerviranja i/ili uključeni u bilješke uz računovodstvenu dokumentaciju. Na taj se način ograničava transparentnost i smanjuje sposobnost nadležnih tijela da na odgovarajući način planiraju pokrivanje budućih troškova stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona i odlaganja otpada.

Revizori su iznijeli niz preporuka Komisiji i državama članicama. Neke od ključnih preporuka **Komisiji** su:

Svrha je ovog priopćenja za medije prenijeti glavne poruke tematskog izvješća koje je usvojio Europski revizorski sud.

Cjeloviti tekst izvješća dostupan je na www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – glasnogovornik

T: (+352) 4398 47063 M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – službenik za odnose s medijima

T: (+352) 4398 45410 M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi, L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

- tražiti povećanja nacionalnog sufinanciranja tijekom razdoblja financiranja 2014. – 2020.
- namjenski programi financiranja za stavljanje nuklearnih postrojenja izvan pogona u Litvi, Bugarskoj i Slovačkoj trebali bi se obustaviti nakon 2020. godine. Ako se u jednoj ili više predmetnih država članica utvrdi jasna potreba za korištenjem sredstvima EU-a nakon 2020. godine, buduće financiranje sredstvima EU-a koje predlaže Komisija i s kojim se usuglasi zakonodavac trebalo bi obuhvaćati prave poticaje za nastavak stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona, uključujući vremensku ograničenost i utemeljenost na odgovarajućim razinama sufinanciranja država članica. Jedan od načina na koji se to može postići razmatranje je mogućnosti proširenja pristupa europskim strukturnim i investicijskim fondovima kako bi se obuhvatile aktivnosti stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona, čime bi se ti uvjeti ispunili
- dopustiti uporabu financijskih sredstava EU-a u okviru programa pomoći za stavljanje nuklearnih postrojenja izvan pogona samo za financiranje troškova za osoblje koje radi isključivo na aktivnostima stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona
- zajedno sa svim relevantnim državama članicama raditi na tome da se svi budući troškovi povezani sa stavljanjem nuklearnih postrojenja izvan pogona i konačnim odlaganjem istrošenog goriva knjiže na primjeren i transparentan način
- zajedno sa svim relevantnim državama članicama istražiti mogućnosti konačnog odlaganja istrošenog goriva i visokoradioaktivnog otpada, uključujući regionalna rješenja i ostala rješenja na razini EU-a.

Neke od ključnih preporuka **relevantnim državama članicama** su:

- dodatno poboljšati upravljanje projektima kako bi u planiranom roku uspostavile potrebnu infrastrukturu za gospodarenje otpadom i istrošenim gorivom te ojačati vlastite tehničke kapacitete s većom ravnotežom između unutarnjih i vanjskih stručnjaka
- unaprijediti razmjene najbolje prakse i tehničkog znanja, kako međusobno, tako i sa širom zajednicom, u području stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona u EU-u i izvan njega
- uspostaviti potpunije procjene troškova i planove financiranja za odlaganje istrošenog goriva i radioaktivnog otpada
- preuzeti svoju ulogu u jamčenju poštovanja načela „onečišćivač plaća” i biti spremne koristiti se nacionalnim sredstvima za pokrivanje troškova stavljanja nuklearnih postrojenja izvan pogona i troškova konačnog odlaganja, kako u tekućem razdoblju financiranja, tako i nakon njega.

Napomena za urednike

Kada su Litva, Bugarska i Slovačke bile zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u, jedan od uvjeta za njihovo pristupanje bilo je zatvaranje i zatim stavljanje izvan pogona osam nuklearnih reaktora prve generacije sovjetske proizvodnje u trima nuklearnim elektranama: Ignalina (Litva), Kozloduj (Bugarska) i Bohunice (Slovačka).

Gašenje, a zatim i stavljanje tih nuklearnih reaktora izvan pogona prije kraja njihova životnog vijeka predstavljalo je znatno financijsko i gospodarsko opterećenje. Stoga je EU pristao pružiti financijsku pomoć, počevši od 1999. godine. Do 2020. godine ukupna potpora EU-a doseći će iznos od 2955 milijuna eura za stavljanje nuklearnih postrojenja izvan pogona, pri čemu će Litva primiti najveći dio (1533 milijuna eura), nakon čega slijedi Bugarska (731 milijun eura), a zatim Slovačka (671 milijun eura). Uz to, u razdoblju do 2013. godine, osigurano je 890 milijuna eura za projekte osmišljene za ublažavanje određenih učinaka smanjenja nacionalnih kapaciteta za proizvodnju energije do kojeg je došlo zbog ranog zatvaranja.

Revizori su posjetili sve tri lokacije i razgovarali s glavnim tijelima u državama članicama. Posjetili su i Europsku komisiju, EBRD i Finsku u kojoj se gradi prvo duboko geološko odlagalište za istrošeno nuklearno gorivo na svijetu.

Ovom revizijom ni na koji način nije se ispitivala sigurnost instalacija, zagovarala nuklearna energija ili iznosili argumenti protiv nje, niti su se izvlačili zaključci o prikladnoj mješavini izvora energije u EU-u.

Tematsko izvješće br. 22/2016: „Programi pomoći EU-a za stavljanje nuklearnih postrojenja u Litvi, Bugarskoj i Slovačkoj izvan pogona: od 2011. godine postignut je određeni napredak, no ključni izazovi tek predstoje” dostupno je na 23 jezika EU-a.
